

LGBTI'nin i'si:
**İNTERSEKSLER
VARDIR**

LGBTİ'nin İ'si: İnterseksler Vardır!

Hazırlayan ve Yayımlayan: Kaos GL Derneği

İkinci Baskı: Haziran 2019, Ankara

Kaos Gey ve Lezbiyen Kùltürel Araştırmalar ve Dayanışma Derneği (Kaos GL) tarafından hazırlanıp yayımlanan bu kitapçık parayla satılmaz. İnsan haklarının desteklenmesi ve ayrımcılıklara karşı bilgilendirme amaçlı etkinliklerde serbestçe kullanılabilir ve dağıtılabilir.

Basım

Ayrıntı Basımevi, Ostim-Ankara

Sertifika No: 13987

Fotoğraflar: Zeynep Akkuş, 2014 İstanbul LGBTİ Onur Yürüyüşü

İllüstrasyon: Aslı Alpar

Tasarım: CeketMedya

Kaos GL Derneği

PK 12 Tunus PTT Kavaklıdere - Ankara

Telefon: +90 312 230 0358

Faks: +90 312 230 6277

E-posta: bilgi@kaosgldernegi.org

www.kaosgl.org

Bu kitapçık, Kaos GL Kùltürel Araştırmalar ve Dayanışma Derneği (Kaos GL) tarafından, İsveç Uluslararası Kalkınma ve İşbirliği Ajansı'nın (SIDA) destekleri ile yayımlanmıştır. Bu durum, yayının içeriğinin SIDA'nın resmi görüşlerini yansıttığı anlamına gelmez.

İÇİNDEKİLER

İNTERSEKS NEDİR?	9
SADECE İNTERSEKS OLDUĞUNUZDA ANLAYABİLECEĞİNİZ 8 ŞEY.....	15
ARKADAŞLARIMIZIN BİLMELERİNİ BEKLEDİĞİMİZ ŞEYLER.....	22
DOKTORLARIN BİLMELERİNİ BEKLEDİĞİMİZ ŞEYLER.....	28
AİLELERİN BİLMELERİNİ BEKLEDİĞİMİZ ŞEYLER.....	34
18 YAŞ ÜSTÜNE DÜZENLEME VAR, PEKİ ALTINDAKİLER?	41
İNTERSEKSLERİN MÜCADELESİNE NASIL DESTEK OLABİLİRSİNİZ?	47
ÜÇÜNCÜ ULUSLARARASI İNTERSEKS FORUMU BİLDİRGESİ	50
İNTERSEKS DURUMLARLA İLGİLİ GENETİK VE TIBBİ TERİMLER	55
LGBTİ'NİN İ'Sİ: İNTERSEKS OKUMA LİSTESİ.....	58

LGBTİ'NİN İ'Sİ: İTERSEKSLER VARDIR!

Lezbiyen, Gey ve Biseksüel var oluşlar cinsel yöneli-me, trans ise cinsiyet kimliğine işaret ederken, LGB-Tİ'nin İ'sine karşılık gelen interseks olma hali ise cinsi-yet durumuna dairdir.

İterseks kişiler birçok insandan daha farklı dış cinsi-yet organlarına, iç üreme organlarına ve/veya iç salgı bezlerine sahip olabildiklerinden, bugüne kadar, tıp âlemi, interseks durumları “cinsiyet gelişim bozuklu-ğu” olarak adlandırageldi.

Tek tip “interseks beden” olmadığı biliniyor. Çoğu in-terseks kişi kendini sıradan kadınlar ve erkekler olarak tanımlar ve yaşar.

Günümüzde LGBTİ'nin İ'sine karşılık gelen interseks durumu, cinsel yönelim veya cinsiyet kimliğine işaret etmeyip, cinsiyet hallerinden biri olduğundan “inter-seksüel” demiyor, doğru tabirle, “interseks”, “cinsiyet gelişimindeki farklılıklar” veya “interseks durumları/ deneyimleri olan kişiler” ifadelerini kullanıyoruz.

Bu broşürü, LGBTİ'in İ'si için, cinsiyet hallerinden biri olan interseks durumu ile interseks kişilerin deneyim-lerine, mücadelelerine ve taleplerine ilişkin hazırladık.

İnterseks kişiler, rızaları olmadan, insanlık dışı ve aşağılayıcı cerrahi ve hormonal prosedürlere tabi bırakılıyorlar. İnterseks kişilere karşı ayrımcılığa son vermek için, bedensel bütünlüğü ve kendi kaderini tayin hakkını sağlamayı hedefleyen talepler çok net:

Genital ameliyatlar, psikolojik ve diğer tıbbi tedaviler, seçici kürtaj (interseks gerekçesiyle) de dâhil olmak üzere dünyanın bazı bölgelerinde, mutilasyon (yaralama, sakat bırakma) ve 'normalleştirilme' uygulamalarına son verilsin...

İntersekslerin kişisel, ücretsiz, öncelikli ve tam olarak bilgilendirilmiş rızasının alınması, tüm tıbbi uygulamalar ve protokoller için zorunlu adım olması sağlansın...

Dünyada 1990'lı yıllarla beraber interseks aktivistler bedenlerinin patolojizasyonuna ve gündelik hayatın her alanında maruz kalınan ayrımcılıklara karşı mücadeleye ediyor. Türkiye'de ise LGBT hareketi, 2013'te, interseks durumları da içine alacak şekilde yeniden yapılanma kararı aldı.

"LGBTİ'nin İ'si: İnterseksler Vardır!" başlıklı bu el broşürümüzün, söz konusu mücadeleye ortak olmak isteyen herkese faydalı olmasını umuyoruz.

Kaos GL

“Bir grup herkesten daha sessiz, daha görünmez kaldı, kendine içinde var olabileceği korunaklı bir getto, bir alt-kültür dahi yaratamadı. Size interseks bireylerden bahsedeceğiz. Bilim camiasında hermafrodit, halk arasında çift cinsiyetli, erdişi, hünsa gibi isimlerle adlandırılan, biyolojik cinsiyet farklılıkları ile doğmuş interseks bireyler görünmezliğin yalnızlığını, acısını ve görünür hale geldiklerinde yaşayacakları yaftalanma korkusunu bir arada yaşıyorlar.”

“27 Nisan 2013’te Lambdaistanbul’da gerçekleştirilen bir toplantıyla Türkiye LGBT hareketinde muhtemelen ilk kez interseks bireylerin varlığı üzerine konuşuldu ve hareketin interseksi de içine alacak şekilde yeniden yapılanması kararı alındı. İnterseks meselesini kapsamayan bir LGBT hareketinin LGBT bireylerin ikili cinsiyet sisteminden ve heteroseksizmden çıktıkları sıkıntılara merhem olmakta çok eksik kalacağına, konunun özünü yakalayamacağına inanıyoruz. Aynı şekilde LGBT’den kopuk bir interseks hareketinin de tıbbi bir mesele olarak kalıp interseks bireylere fayda sağlamayacağını bilincindeyiz. Bu gruplar birbirine çok ciddi müşterek meselelerle bağlıdır.”

Lambdaistanbul LGBTİ Dayanışma Derneği tarafından yayınlanan “İnterseks Manifestosu” adlı metinden-

<http://kaosgl.org/sayfa.php?id=14919>

<http://www.lambdaistanbul.org/s/etkinlik/kiz-gorunumlu-erkek-erkek-gorunumlu-kiz-degil-interseks/>

İTERSEKS NEDİR?

İnterseks denildiğinde pek çok kişinin aklına hemen hermafrodit ya da çiftcinsiyetlilik çağrışımlarıyla yarısı kadın, yarısı erkek bir beden gelse de, interseks durumun birçok şekli vardır, tek bir kategori değildir.

İnterseksler tipik kadın veya erkek tanımına uymayan anatomik cinsiyet özelliklerinin (kromozomlar, geni-

tal, ve/veya üreme organları) bir karışımına sahiptirler. Birçok interseks, interseks bedenleri tıbbileştirmeyen “interseks çeşitliliği” terimini kullanır.

İnterseksin cinsiyet, cinsel yönelim veya cinsel aktiviteyle bir bağlantısı var mı?

İnterseks biyolojik bir gerçektir fakat insan vücudu ve cinsellik arasında sosyokültürel bir ilişki bulunduğu için cinsiyet, cinsel yönelim ve aktiviteyle karıştırılabilir. Aksine, interseksin cinsel kimlikle bir bağlantısı yoktur. İnterseks biri kendisini kadın, erkek, cinsiyetlerarası, cinsiyetsiz ve başka kimliklerden birisiyle ifade edebilir. İnterseksin ayrıca cinsel yönelimle de bir bağlantısı yoktur: İnterseks biri heteroseksüel, eşcinsel, biseksüel veya queer olabilir.

İnterseks olma hali cinsiyet kimliği olarak tanımlanabilir mi?

İnterseks olmak belli bir cinsiyet kimliğine değil, bedene ilişkin bir deneyime işaret ediyor. İnterseksler tipik olmayan fiziksel özellikleri üzerinden ayrımcılığa maruz kalıyor. İnterseksler kendilerine zorunlu olarak atanan cinsiyetlerinden memnun olmayabilirler ancak bu onları trans yapmaz. Bununla birlikte kendilerini trans olarak tanımlayan interseksler de var.

İnterseks m¼cadelesinin LGBT'lerle ilgisi ne?

Lezbiyen, gey, biseks¼el ve translar da tıpkı interseksler gibi toplumsal normlardan ¼eken bir grup. İdeal kadın ve erkek d¼ş¼nçesi belli cinsel özelliklere dair dayatmalarda bulunurken bu ideal kadın ve erkeği birbirini tamamlayan, "bir elmanın iki yarısı" gibi sunan heteronormatif bir anlayışı da beraberinde getiriyor.

B¼t¼n interseksler kadın veya erkek olarak tanımlanır mı?

Bu kişiye g¼re değişir. Bazı interseksler tıp tarafından eril, dişi, erkek, kadın, interseks, interseks eril, interseks dişi, interseks kadın, interseks erkek olarak tanımlanabilir. Bazıları da hi¼biriyle tanımlanamaz. Ancak toplumsal cinsiyet tıp tarafından tarif edilebilecek, doğuştan gelen, biyolojik ve değiştirilemez bir şey değildir. Kişinin toplumsal a¼ıdan kendini ait hissettiği cinsel kimliği doktorlar tarafından değil ancak kendisi tarafından tarif edilebilir. Esas olan kişilerin kendi tanımıdır.

İntersekslere neden tıbbi m¼dahalede bulunuluyor?

İnterseksler toplumun kadın ve erkek ideallerine uyum sağlamaları amacıyla tıbbi m¼dahaleye maruz

kalıyorlar. Bu müdahaleler ‐ailelerin endişelerini‐ ve ‐damgalama riski‐ni azaltma gerekçesiyle uygulanıyor. Müdahalelerde kişinin görüntüsünün toplumsal normlara uyum göstermesi öncelik olarak alınıyor.

İnterseks aktivistleri bu müdahalelere neden karşı çıkıyor?

Çocukların cinsel organlarına yapılan müdahaleler rızaya dayanmadığı için sorunlu olarak görülüyor. Ergenler ve hatta yetişkinler de toplumsal normlara uyum sağlamaları için doktor ve aile baskısını üzerlerinde hissettiklerini anlatıyor. Pek çok interseks, ameliyatların fiziksel etkilerinin olumsuz olduğunu, duygusal açıdan ise utanç ve gizlilik içinde yaşadıklarını aktarıyor.

İnterseksler hasta mı?

Herkes gibi intersekslerin de sağlık sorunları olabiliyor ancak interseks olmak kendi başına bir sağlık sorunu değil. Ancak kendilerine uygulanan tıbbi müdahaleler sonucunda hormon terapisine ihtiyaç duyabiliyorlar. İnterseks aktivistleri, tıp çevrelerinde Cinsel Gelişim Bozukluğu (DSD) olarak yapılan adlandırmanın interseksleri insan haklarından yararlanmada güçsüz bıraktığını söylüyorlar.

Aileler ne yapmalı?

İnterseks çocuğunuzun bedeni hakkında ne hissettiğine dair varsayımlarda bulunmayın, onu dinleyin. Doktorların çocuğunuza ucube muamelesi yapmasına izin vermeyin. “Beterin beteri var” yaklaşımıyla çocuğunuzu destekler gibi görünüp başkalarıyla kıyaslamayın. Ne çocuğunuzu, ne de kendinizi suçlayın. Çocuğunuzu bilgilendirin ama tüm bilgileri bir anda başında aşağı boca etmeyin. İnterseks durumunu kiminle paylaşıp paylaşmayacağınız konusunda çocuğunuza danışın. Mahremiyetle gizlilik arasında bir fark var; çocuğunuza interseks olduğunu asla ve asla anlatmaması gerektiğini söylemeniz çocuğunuzun kendi bedeninden utanmasına yol açabilir. Doktorların doğru düzgün bilgilendirme yapmadan çocuğunuzun bedeninde apar topar müdahalelerde bulunmalarına izin vermeyin. Eldeki seçenekler ve bunların sonuçları hakkında onu bilgilendirin.

İnterseks hakkında farkındalığı nasıl sağlayabilirim?

Çoğu interseksin, cinsiyet tartışmalarında örnek olarak kullanılmaktansa, insan hakları ihlalleriyle nasıl savaşılacağını tartışmaya öncelik verdiklerini unutmayın.

İnterseks kapsayıcı olarak, sosyal paylaşım sitelerinde interseksi vurgulayabilirsiniz. Sosyal medyada interseks sayfalarını takip edebilirsiniz.

Düzenlediğiniz organizasyonda, okulunuzda veya işyerinizde konuşma yapması için interseks bir eğitimle iletişime geçmeniz faydalı olacaktır. Tanışmıyorsanız, intersekslerin kendi hikâyelerini anlattıkları belgeler, röportajlar vb. izleyebilirsiniz.

Nelere dikkat etmem gerekir?

İnterseksin, kimliklerinin bir parçası olabileceğini ya da olmayabileceğini unutmayın. İnterseks hakkında konuşmanın veya interseksi bütün yönleriyle tartışmanın onların görevi olmadığını ve bundan rahatsızlık duyabileceklerinin farkında olun.

İnterseksi anlamak için sorduğunuz soruları kişisel bir şekilde değil de daha genel bir şekilde sormak gerekebilir: Örneğin; daha önce iç çamaşırı hakkında hiçbir şey duymamış biriyle tanışıyorsunuz. “İnsanlar ne çeşit iç çamaşırları giyerler?” sorusu onlara iç çamaşırının ne olduğu hakkında genel bir fikir verebilecek iken, “Şu anda hangi renk iç çamaşırı giyiyorsun?” sorusu onlara iç çamaşırının ne olduğu hakkında bilgi vermez ve sorulan kişiyi rahatsız edebilir.

- <https://kaosgl.org/sayfa.php?id=24855>

- <http://www.kaosgl.org/sayfa.php?id=17862>

INTERSEKSLER
VARDIR...

SADECE İTERSEKS OLDUĞUNUZDA ANLAYABİLECEĞİNİZ 8 ŞEY

Her 2000 kişiden 1'i veya dünya nüfusunun %0.5'i. Bu rakamlar, bugün interseks şemsiyesi altında bilinen bir topluluğu ifade ediyor. Ben de onlardan biriyim.

Önce bazı tanımları ele alalım - İterseks nedir?

İterseks, erkek veya kadının tıbbi tanımlamasıyla uyuşmayan bir kişinin vücut özelliklerindeki bir dizi varyasyonu belirtmek için kullanılan şemsiye terimidir.

İnterseks tıbbi bir durum DEĞİLDİR, insanlarda hatta doğada bulunan farklı canlılarda cinsiyet çeşitliliğini kapsayan bir spektrumdur.

Bu çeşitlilikler kromozomal, hormonal ve/veya anatomik kaynaklı olabilir. Bu durumların büyük kısmı doğumda tespit edilebiliyor fakat bazı bireyler interseks olduklarını ancak yaşamlarının ileriki zamanlarında (ergenlik gibi) öğrenebiliyor.

İnterseks kişilerin çoğu sağlıklıdır yalnızca müdahale edilmediği takdirde kişilerin yaşamlarını tehdit eden bazı interseks (çok düşük oranda) varyasyonlarında tıbbi müdahaleye ihtiyaç duyulur.

Peki trans olmaktan ne kadar farklı? Cinsiyet ve cinsel yönelim kavramları ile bir ilişkisi var mı?

Cinsiyet, bir kişinin kendini erkek, kadın, erkek ya da kadın olmayacak şekilde ve diğer birçok farklı cinsiyet kimlikleriyle tanımlama şeklidir. Cinsel yönelim ise kimi çekici bulduğunuz ile alakalıdır.

Biyolojik cinsiyetimizi genellikle doğduğumuz beden olarak tanımladığımızdan biyolojik cinsiyet ve interseks kavramı neredeyse birebir örtüşmektedir. Dolayısıyla interseks kişinin anatomisi ya da biyolojisi ile ilgili olduğundan cinsiyet ve cinsel yönelim kavramlarından farklıdır.

Peki interseks olmayı nasıl açıklayabiliriz ya da neye benzetebiliriz?

İnterseks kişilerin yaşamları ve deneyimleri her bireyde olduğu gibi çok çeşitlidir...

1. İnterseks, doğal çeşitlilik sonucu oluşan bir durumdur- cinsiyet ikili sınıflandırmadan ziyade bir spektrumdur.

Aynı cinsiyet ve cinsel yönelim durumlarında görüldüğü gibi biyolojik cinsiyetin kendisi de bir spektrumu ifade eder. İnterseks olmak 'anormal' ya da 'kutsal' olmak değildir doğal çeşitlilik sonucu oluşan durumlardır. Dünyada her şeyde olduğu gibi çeşitlilik güzeldir ve yaşamımızın büyük bir kısmını oluşturur. Bunun için interseks olmakta yanlış bir şey yoktur tam tersi doğru olan birçok şey vardır. İnterseks kişiler için biyolojik cinsiyet, cinsiyet ve cinsel yönelim kavramları anlam bakımından sıkıştırılmış ve yetersiz gelebilir. Tanımların kısıtlı oluşu herkesi etkilemektedir ve gerçekliği temsil edecek şekilde tanımların genişletilmesi herkesin yararına olacaktır.

2. Toplumun her bireyinde olduğu gibi interseksler arasında da çeşitlilikler ve farklılıklar vardır.

Herkesin hikâyesi farklıdır. 1991 yılında 'tipik' bir kız çocuğu olarak dünyaya geldim. 16 yaşına geldiğimde

bana bu tespitin yanlış olduğu açıklandı. XY gonadal disgenesis ya da daha basit bir şekilde yumurtalıkla-rımın olduğu yerde aslında ‘tipik’ oğlan gonadı bulun-durmama ve XY kromozomuna sahip olmama neden olan Frasier Sendromu ile doğmuşum. Kendimi inter-seks kadın olarak tanımlıyorum. Henüz tanısı koyul-mamış fıstık ezmesi takıntım dışında oldukça sağlıklı ve mutlu bir bireyim.

3. Cehalet kalıcı değildir.

İnterseks olduğum söylendiğinde panikledim aslında utandığımdan değil interseksin ne anlama geldiğini bilmediğimden panikledim ve etrafımda sorularımı cevaplayacak birileri de yoktu. Çoğu tıbbi kaynaklı olmak üzere birçok kaynakta yaptığım araştırmalar so-nucunda interseks olmanın bir kusur olarak görüldü-đünü fark ettim ve sonrasında kendimden utanmaya başladım. YouTube’da izlediğim bir video ve gazetede okuduğum bir makale sayesinde yalnız ve yanlış ol-madığımı gördüm. Sonrasında bu insanlarla beraber çalışarak toplumun fikirlerini değiştirmeye başladım.

Bugün hâlâ arkadaşlarımla ve iş arkadaşlarımla ‘inter-seks’ kelimesini duyduklarında ilk verdikleri tepkiler çok edici olsa da, birazcık sabır ve bilgilendirme ile en azından interseks insanları neyle kötülediklerinin farkına varabiliyorlar ya da en iyi durumda ise mütte-fikimiz olabiliyorlar.

4. İntersekslerin insan hakları önemsenmemektedir ve her gün tehdit edilmektedir.

İnterseks olarak doğan insanların mücadele etmesi gereken birçok durum vardır. Devlet sadece ikili cinsiyet sistemini tanımaktadır ve intersekslerin varlıklarını göz ardı etmektedir. Hepimiz ayrımcılığa uğruyoruz, travmalar yaşıyoruz ve ihtiyacımız olan insan haklarından eşit hakta yararlanamıyoruz. Kendi bedenimizden mahrum ediliyoruz. İnterseks çocuklar ve yeni doğanlar, interseks bedenlerin 'normlara uydurulması' adına devamlı olarak tıbbi müdahalelere ve normalleştirme ameliyatlarına maruz kalmaktadırlar. Hiçbir tıbbi gerekliliği bulunmayan ve yaşamın ilerleyen zamanlarında travmalara neden olan ameliyatlar çocuğun izni olmadan yapılmaktadır. Bu ameliyatlar Birleşik Krallık olmak üzere tüm dünyada uygulanmaktadır.

5. Çeşitli destek, aktivizm ve bilgilere ulaşabilirsiniz.

Dünya çapındaki interseks aktivistleri ve eğitimcileri mevcut gidişatı değiştirmek için çok sıkı bir şekilde çalışmaktadır. Birleşmiş Milletler'de, ulusal parlamentolarda, yerel halk merkezlerinde katılım sağlayarak kanunları değiştirmekteler ve farklı politikalar geliştirmektedirler. İnterseks aktivistleri her zaman büyük sıkıntılarla yüzleşmek zorunda kalıyorlar. Bu organizasyonlardan bir tanesi IntersexUK. Bu oluşum dünyadan

farklı aktivistlerle birlikte çalışarak Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği ve ulusal düzeyde sağladığı eğitimler ve politikalar sayesinde intersekslerin farkındalığını ve intersekslerin insan hakları konusunda farkındalığı artırmaya çalışmaktadır. Son 6 yılda, insan hakları komisyonlarıyla birlikte çalışıp koruyucu yasaların çıkarılmasında katkı sağlamışlardır ve halen aynı zamanda öncü üniversitelerde ders vermektedirler.

6. Göremediğiniz şeyi olamazsınız.

İnterseksler anaakım medya tartışmalarında çok nadir olarak yer alır ve yer verildiğinde dahi sonuç genellikle sansasyonel ve kusurlu portreler halinde verilir. İnterseks olduğunuz söylendiğinde toplumun tepkisi sanki toplumda bir yerimiz olmadığı ya da saklanmanız gerektiğimiz izleniminde oluyor. İnsanlar, arkadaşlar arasında ya da medyada konuştuklarında interseks varyasyonlarından alaylı bir dille ya da bir fıkra anlatır gibi konuştuklarının farkında değiller. Açık interseks kimliğimi kabullendirmek neredeyse 10 yılımı aldı. Bu zaman içerisinde çok ciddi bir şekilde depresyon yaşadım, anoreksi tanısı koyuldu ve interseks olarak hiçbir şey hak etmediğimi düşündürten anksiyete krizlerim oldu. Tüm protestolara rağmen ne arkadaşlarım ne de partnerlerim için hiçbir zaman değerli olmayacağıma düşündüm. Benim bu kadar kötü hissetmemi

sağlayan şey interseks olmam değildi. Beni üzen şey biyolojik cinsiyetin ikili olduğu ve normalin (hetero) dışında her şeyin ‘yanlış’ olduğuydu. Sonrasında diğer interseks kişilerle konuştuğumda interseksin güzel olduğunu ve saklanmamamız gerektiğini öğrendim.

7. İntersekslerin dâhil edilmediği ortamda intersekslerin hakları savunulamaz.

İntersekslerin korunması ve tam eşit haklardan yararlanabilmesi için yasal değişiklikler yapılıyor. Fakat interseks insanlara söz hakkı verilmeden böyle bir şeyin gerçekleşmesi mümkün değildir. İnterseks konuları aleni bir şekilde konuşulmadan yasal değişiklikler beklemememiz gerekir. Fakat bu intersekslerin sadece söz hakkı almasıyla değil ayrıca tartışmanın başında olmasıyla mümkün olur.

8. İnterseks olduğunuzu öğrendiğinizde bunu kabullenmek zor, sizi zorlayabilir ve birçok şeyi bildiğinizi söyleyebilirsiniz fakat...

Dünyada yaşamamanın birçok yolu var. Bu muhteşem bir şey. İnterseks olmam çeşitliliği hoş karşılamam ve beni dışımdaki farklılıkları görmemi sağlayan ve hayatımda alabileceğim en önemli hediyelerden birisi. İnterseks olmak dinlemeyi, empati kurmayı, hoşgörülü

olmayı, merhametli olmayı, önyargılarımın farkına varıp onlardan kurtulmayı öğretti. Bedenimi hiçbir kimsenin bedeniyle değiştirmek istemezdim. İnterseks olmaktan onur duyuyorum ve umarım siz de bizler var olduğumuz için onurlusunuzdur.

BEKLEDİĞİMİZ ŞEYLER

Özelime saygı duy

- Lütfen bana baskı yapmayın. Hazır hissettiğimde insanlarla ne/neyi paylaştığım beni ilgilendirir.
- Ben dile getirmediğim sürece benim ve cinsel organım/organlarım hakkında tahminlerde bulunmayın.

- Seninle paylaştığım şeyleri iznim olmadan başkalarına anlatma. Ailen, arkadaşın, senin için önemli birisi ya da öğretmenin olsa dahi paylaşma.
- Eğer birine söylediyse bunu bilmek benim hakkım. Unutma bu benim deneyimim senin değil.
- Benim bir yolculukta olduğumu ve hâlâ gidecek çok yolumun olduğunu anlayın.
- Duygularımı destekleyin
- İnsanların benim anormal olduğumu düşünecek olması beni korkutuyor.
- İnterseks olmak benim için büyük bir şey olabilir ya da hiçbir şey de ifade etmeyebilir. Her interseks birey, interseks olmayı farklı şekilde deneyimler.
- Lütfen deneyimimin bir parçası olmayı isteme ya da şanslı olduğumu söylemeyin.
- Hayatımda iyi şeyler yaşıyor olmam interseks deneyimimi küçümsemeni gerektirmez.
- Kişisel rızam ile ya da rıza dışı ameliyat/ameliyatlar olmuş olabilirim. Doktorlar ve insanlar dahi beni ötekileştirdiği için kendimi kabullenmek zor olabilir.
- Çoğu interseks bireyin biyolojik çocuğu olmayabilir. Kısırlıkla mücadele ise çok zor bir süreç olabilir.

Lütfen 'evlat edinebilirsin' demeyin. Aile inşa etmenin birçok yolu vardır ve tüm seçeneklere saygı duyun.

- İnterseks bireyler, duygularını, modlarını ve davranışlarını etkileyen farklı hormon ilaçları kullanmak zorunda kalıyorlar ve hatta bazı durumlarda bu ilaçlar bedensel değişimlere de neden olabilmektedir.
- İnterseks nedir?
- Doktorlar tarafından 'cinsiyet gelişimi bozuklukları (DSD)' olarak adlandırılan interseks karakterlere sahip bireyler, vücutlarının içinde ve dışında çeşitlilikler bulunduran bireylerdir. Bu tipik 'kadın' veya 'erkek' tanımlarına uymayan çeşitli cinsiyet kromozomları, organ ve/veya hormonsal farklılıkları kapsar. Bazıları interseks olduğunu yaşamlarının belli dönemlerinde fark edebilirken maalesef bazı interseks bireyler hayatları boyunca interseks olduklarını öğrenemiyorlar.

Her interseks deneyimi farklıdır

- Birçok interseks varyasyonu vardır ve tahmini olarak dünya nüfusunun %1.5'inin interseks olduğu düşünülmektedir. Bu oran kızıl saçlı insanların oranı ile aynı. Bir düşünün okulunuzda kızıl saçlı kaç kişi vardı? Muhtemelen bir o kadar da interseks çocuk/yetişkin vardı.

- Birçok interseks çocuk doktorların kendilerine yaklaşımlarından, deneyimledikleri olumsuz şeylerden, ameliyat olduklarından, yaşadıkları gizlilik sorunundan ve aile/arkadaşlarından aldıkları tepkilerden dolayı büyük bir utanç ile yaşamaktadırlar. Bu yaşadığımız olumsuz durumlar, hikâyelerimizi sizlerle paylaşmamızı zorlaştırıyor fakat bunu değiştirmeye çalışıyoruz. Arkadaşlarımızı bilgilendirerek, interseks çocuklar için kendilerini özgürce ifade ettikleri, kendileri olabilecekleri bir dünya yaratmaya çalışıyoruz.
- Bizlere güvenli alanlar sağlayın
- İnterseks hakkında konuşmak oldukça zor bir şey. Sizinle konuşmadan önce ne olduğunu tamamıyla öğrenebilmemiz biraz zaman alabilir.
- Nasıl hissettiğimi sorun ve beni önemseyişinizi gösterin. İhtiyacım olduğunda destek için yanımda olacağınızı hatırlatın. ‘Nasıl hissediyorsun?’ ya da ‘Hoşlandığın ya da hoşlanmadığın kısımlar neler?’ diye sorular sormak iyi başlangıç olabilir.
- Duygularım zamanla değişebilir. Bugün iyi hissetmem yarın da iyi hissedeceğim anlamına gelmez.
- Daha önceden interseks hakkında bilgi sahibi olmanız öğrendiğiniz şeylerle benim hakkımda tah-

minde bulunmanızı gerektirmez. Böyle durumlarda sadece sorun.

- Benim interseks deneyimim seninkinden farklı olabilir. Lütfen buna saygı duy. Örneğin oturarak işeyen bir 'erkek' ya da periyodunu yaşamayan bir 'kadın' olabilirim.
- Eğer anlattığımız şeyler size anlaşılabilir gelmiyorsa lütfen sorun.

İTERSEKSLER
VARDIR

DOKTORLARIN BİLMELERİNİ BEKLEDİĞİMİZ ŞEYLER

Ameliyat

- Sadece üç yaşında iken ameliyat oldum. Keşke aileme daha fazla seçenek verilmiş olsaydı. Maalesef bu durum bende çok büyük bir iz bıraktı ve kendi bedenime neler olduğunu söylemediğim için üzgünüm.
- Rıza dışı yapılan ameliyat, kendime olan güvenimi ve bir sevgili/partner olarak da özgüvenimi oldukça olumsuz etkiledi.

- Aileme başka bir seçeneğin mümkün olduğundan bahsedilmedi. Cerrahi müdahale herkes için başvurulması gereken en son tıbbi müdahale olarak görülürken neden interseks bireyler için bu durum farklı şekilde değerlendiriliyor?
- Doktorlar potansiyel cerrahi ‘başarı’ hakkında aileme daha dürüst olsalardı, belki ailem benim için daha farklı kararlar almış olurdu.
- Bize lütfen sadece tıbbi bir bakış açısının ‘normal’ bedenler ile ameliyat ile ‘modifiye’ edilmiş interseks bedenleri ayırt edebileceğini söylemeyin. Bu tamamıyla gerçek dışı bir şey ve böyle bir şeyi duymak cidden çok kötü.
- Çocuklara ileride ‘normal bir cinsel ilişki yaşamak için’ ameliyatın tek yol olduğunu söylemeyin.

Duygusal destek

- Akran desteği seçenekleri hakkında beni bilgilendirebilirsin.
- Duygusal destek grupları, doktorlardan, arkadaşlarımızdan ve ailemizden göremeyeceğimiz benzersiz bir destek sunacaktır.
- İnterseks örgütlerine dâhil oluşum bana aidiyet hissi verdi. İyileşmem ve ilerleyişim için çok yardımcı oldu.

- İnterseks olmanın fiziki etkisinden ziyade mental etkileri çok daha fazladır. Terapi seçenekleri sağlayabilirsin.
- Ben bedenimden korkarken akranlarım kendi bedenlerini rahatça deneyimleyebiliyorlardı. Maa-
lesef etrafımda benim paylaşabileceğim kimsem yoktu.
- Ailem interseks oluşumdan kimseye bahsetme-
di. Onların sessizliği benim tüm hayatımı etkiledi.
Keşke o kadar yalnız hissetmeseydim. Mutlaka in-
terseks çocukların aileleri için de dayanışma grup-
ları ve terapiler gerekli.
- Duygularımızı rahatça paylaşabileceğimiz bir or-
tam yaratın. Kendimizi ifade edebilmek için bizi
cesaretlendirin.
- Doktorlar, yaşadıkları başarısızlıklar ve komplikas-
yonlar hakkında daha dürüst olmalılar. Benim için
hazırlanan hayat gerçekten uzak olamazdı.

Açılma

- Dürüst olun. Bedenim hakkındaki gerçekleri bil-
mek benim hakkım. Sırlar, utanmam gerekiyor
gibi hissettiriyor.
- Eninde sonunda kendi araştırmamı yaparak bilgi-
ye ulaşacağım ama bunu sizden duymayı tercih
ederim.

- Keşke 13 yaşında iken her şeyi biliyor olsaydım.
- Lütfen aileme yalan söylemeyin ya da bize yalan söylemeleri konusunda telkinlerde bulunmayın
- Sizin düşündüğünüz kadar kırılgan değiliz. Gerçeklerle baş edebiliriz.

Tıbbi süreç

- Benimle ilgilenecek hemşire ve diğer sağlık çalışanlarını bana tanıtın.
- Başkasını muhatap alarak beni görmemezlikten gelmeyin.
- İnterseks çocuğa ne şekilde müdahalede bulunulacağı hakkında söz sahibi olmasını sağlayın. Bençe kontrolün biraz bizde olması sorun değil.
- Farklı deneyimler yaşayan interseks bireyler ile işbirliği yapın.
- Genital muayenelerin çocukları rahatsız etmediği bilgisi yanlış. Çünkü yetişkin bireyler dahi bundan nefret eder.
- Odada kiminle kalmak istediğimizi seçebilelim. Bu hem aile bireyleri hem de sağlık çalışanları için geçerli.
- Kesinlikle zorunlu olmadıkça parmaklarınızı çocuğun vajinasına sokmayın.

- Kişisel merakınız için çocuklara genital muayeneler yapmayın.
- Genital muayenelerden sonra çocuklara herhangi bir sorusunun olup olmadığını sormayın. Biraz zaman tanıyın.
- Çocuklara taciz ve genital muayene arasındaki farkı anlatın.
- Yanınızda pediyatrik spekülüm bulunsun.
- Genitalyamızın fotoğraflarını çekmeyin!

İletişim

- İnterseks yerine tıbbi bir terim olan DSD ile sorumuz olmadığı varsayımını yapmayın. Hangisini tercih ettiğimizi sorun.
- İnterseks oluşumuz cinsel yönelimimizi ve kimliğimizi ifade eden ya da birebir karşılayan bir şey değil. Kendimizi nasıl tanımladığımız hakkında tahminde bulunma ya da kafamızın karıştığını düşünmeyin. Bedenimiz hakkındaki gerçekleri söyleyin sadece.
- Kesin bir dille konuşmayın. Örneğin 'Bu vajina asla bir evlilik için yeterli olmayacak' gibi.
- Bedenime ait olmayan şeyler hakkında soru sormayın. Örneğin eğer periyot yaşamadığımı biliyorsa en son ne zaman adet olduğumu sormayın.

- Lütfen konuştuğun şeyin farkında ol. Sizleri eğitmek zorunda kalmayalım.
- Eğer eğitmek zorunda kalırsak... DİNLE.
- İnterseks olmanın çok nadir bir şey olduğunu vurgulayıp durma. Bizim daha yalnız hissetmemize neden oluyor.
- Hiçbir zaman benim gibi olan interseks insanlarla karşılaşamayacağımızı söylemeyin- çünkü birçok kişiyle tanıştım.
- Bize ömrünüzde karşılaşabileceğiniz tek ve önemli bir fırsat gibi bakmayın. Bu sizi ilgilendiren bir durum değil.
- İnterseks varyasyonumun güzel, olumlu yanlarının olduğunu hatırlatmayı unutmayın.
- Size e-mail atabilmek ya da sizi arayabilmek için bizi cesaretlendirin. GERÇEKTEN.
- Yıllarca süren komplikasyonlardan sonra şimdiye kadar tanıştığım en iyi doktorla karşılaştım. Bana baktı ve bir saat boyunca yanında oturdum, konuştuk. Ne hissediyordum? Ne istedim? Hangisi gerçekleşti hangisi gerçekleşmedi? Beni tanıması için zaman ayırması benim için her şeyi daha farklı kıldı. Monica, 26 yaşında.

AİLELERİN BİLMELERİNİ BEKLEDİĞİMİZ ŞEYLER

Aile

- Tüm aile bireylerinin bizim hakkımızdaki gerçeği bilmesi gerekir.
- Kardeş/kardeşlerimizin ergenlik dönemlerindeki deneyimlerini gördüğümüz zaman ve çocuk sahibi olabileceklerini öğrendiğimizde kıskanç olabiliriz.
- Sevdiğimizizi hissetmemiz için bize yardım edin ve bir şeylere rağmen değil farklılıklarımızdan dolayı özel olduğumuzu hissettirin.

- Ergenliğimizde yaşadığımız deneyimleri kardeş/kardeşlerimizle paylaşamadığımız için üzgün olabiliriz.

Terapi

- Gerekğinde yardım istememizin bir seçenek olduğunu bize anlatın.
- Terapiste gitmemizin gayet normal olduğunu anlatın ve bunun 'deli' olmakla bir alakasının olmadığını söyleyin. İnterseks olmak idrak etmesi zor bir şey olabilir.
- Terapiste gitmek istersek bu sizin bizi yetiştirme-deki başarısızlığınızı göstermez.
- Destek gruplarını araştırın ve birine gitmek isteyip istemediğimizi sorun. Diğer interseks bireylerle tanışmak güç verecektir.

Uzlaşma

- İnterseks çocukları olan ailelerle tanışın. Yalnız hissetmemek için kendi ağınızı oluşturun.
- Nasıl hissettiğim hakkında tahminlerde bulunmayın: SORUN.
- Dinleyin.
- Hareketlerinizde ve kelimelerinizde hassas olun. Etkilenen biziz siz değilsiniz.

- Evet sizi etkileyen şeyler de olacaktır fakat önceliğiniz yaşamınızı değiştiren anlarda yanımızda olmak olmalıdır.
- Çocuğunuz hakkındaki duygularınız önemli fakat aynı zamanda çocuğunuz büyüyüp ileride bağımsız bir birey olacak. Hayal ettiğiniz ile gerçekler birbiri ile uyuşmayabilir.

Ailemiz olarak sizin kararlarınız bizim hayatlarımızı etkileyecek. Unutmayın, her çocuk özeldir ve farklı mücadeleleri olacaktır. Mücadelemiz boyunca bize her türlü desteği vermeye hazır olun.

Birlikte hareket etmek

- Bu senin ya da benim tek başına mücadele edebileceğim bir şey değil. Birbirimize ihtiyacımız var.
- Bu mücadele düşündüğünüzden daha zor olacak
- Duygularınızla baş edebilmek için kendinize zaman ayırın.
- Bu senin hatan değil.
- Kimliğin için bunun ne kadar önemli olduğunu gör.
- Kimliğimiz ile ilgili terimleri kullanmamız bunun üstesinden geldiğimiz anlamına gelmez.

- Nasıl hissetmemiz gerektiğini söylemeyin.
- Bizi ‘daha da kötüsü var’ diyerek diğer insanlarla karşılaştırmayın.
- Bedenimiz hakkında konuşabilmek için fırsatlar yaratın. Bunu kendi başımıza yapabilmekte zorluk çekebiliriz.
- Bedenimiz hakkındaki sırları saklamayın. Bunu bildiğini öğrenmek için yaşlanmayı beklemek istemiyoruz.
- Tüm bilgileri bize parça parça anlat. Tamamını birden öğrenmek oldukça ağır olabilir.
- Bizimle konuşmadan önce kendi aranızda konuşun; vereceğimiz tepkiye karşı hazırlıklı olmanız gerekir.
- Sorularımızı cevaplamak için hazırlıklı olun. Cevapları internette araştırmaya gerek kalmayın.
- İnterseks olmamızı bir yük olarak görmeyin ya da bize acımayın. Sanki bizde bir sorun var gibi hissettiriyor.
- Diğer aile üyelerine açılma
- Ailedeki diğer insanlara interseks olduğumu söylerken beni konuşmanın dışında bırakmayın.

- Eğer 6nceden açıklama yaptıysan l6tfen bana da haber ver. Sonradan kendi kendime 6ğrenmek istemiyorum.
- Eğer başka biriyle konuşacak olursan benim de haberim olsun. Sonuçta bu benim hik6yem ve benim de s6yleyecek şeylerim var.
- 6zellikle yaşımız çok k66kse bizim savunucumuz olun.
- 6ęretmenlerin interseks hakkında bilgi sahibi olmaması ve kitapların yetersiz olması okulu daha da zor yapabilir.
- Okula anonim olarak broş6r g6ndermenin uygun olup olmadığını sorun. Eğer interseks 6ęrencileri olduğunu 6ęrenirlerse daha hassas olabilirler.
- ‘Tipik deneyimler’ hakkında tartışırken daha hassas olun. Asla yaşayamayacağımız gerçeklikler (6r. gebelik) hakkında konuşmak çok can sıkıcı olabilir.
- Aile 6yelerinin bedenimiz hakkındaki gerçekleri anlamalarına yardımcı olun.
- Mahremiyet ve gizlilik arasında bir fark var. İnterseks olduğumuzu kimseye s6ylemememiz gerektiğinin s6ylenmesi durumu çok utanç verici hale getiriyor.

Doktorlarla mücadele

- Randevuya kiminle gideceğimize biz karar verelim bazen ikinizi de orada isteyebiliriz.
- Bazen doktorla özel konuşmak isteyebiliriz. Bu durumlarda bizi yalnız bırakın.
- İnterseks olarak haklarımızın ne olduğunu öğrenmemizi sağlayın.
- Doktorlar bedenimizi merakla inceleyecekler. Bize kobay gibi davranmalarına izin vermeyin.
- Birden çok doktorun bizi incelemesi hayatımızı sonrasında nasıl etkileyebilir çok algılayamayabiliriz. Onun için rahatsız edici durumlarda ‘hayır’ diyebilmemiz için bizi cesaretlendirin.
- Kendi araştırmanızı yapın ve bedenimiz hakkında uzman olun. Tam bilgi almadan doktorların geri dönüşümü olmayan müdahalelerde bulunmasına izin vermeyin.
- Genital muayeneler yetişkin insanlar için de çok zorlayıcı muayenelerdir. Bir çocuğa nasıl hissettirdiğini bir hayal edin! Bu muayeneler sırasında mümkün olduğunca bizi rahatlatmaya çalışın.
- Doktorla konuşmalarınıza bizi de dâhil edin. Biz orada değilmışiz gibi davranmayın.

- Hormon takviyesi hakkında bilgi sahibi olun ve bedenimizde yapacağı olası etkileri detaylıca konuşun. Farklı seçenekleri denemeye açık olun.
- Doktorların acil kararlar almasına engel olun. Çokluğunla aciliyet gerektiren bir durum olmayabilir.
- Profesyonel kişilere danışın.

18 YAŞ ÜSTÜNE DÜZENLEME VAR, PEKİ ALTINDAKİLER?

“Ucube ile başladık, incelenmesi gereken bir fare gibi görüldük, araştırıldık, denendik, düzeltilmeye çalışıldık, bazılarıımıza yanlış bazılarıımıza doğru cinsiyetler atandı, cinsiyeti toplum oluşturur diye doğruluğu daha yüksek ‘gerçek’ cinsiyetin oluşturulması için çocuk yaşlarda kesilmeye başladık. İşte tam burada kaldık.” –İnterseks aktivisti Caner

Çocuk Cerrahisi Hemşiresi Emine Uysal, interseks bebeklerle ilgili sağlık alanındaki uygulamaları anlatıyor:
<https://kaosgl.org/sayfa.php?id=19621>

“Anne ister hastanede, isterse evde doğum yapsın, doğumdan sonraki bebeğin ilk kontrolleri dışında, bebeği özellikle son 10-15 yıldır mutlaka düzenli çocuk doktoruna götürüyorlar. İlk teşhis genelde bu zaman koyuluyor. İnterseks bebeklerde bir sonraki aşama genelde çocuk cerrahisi oluyor. Çünkü ilk muayene eden doktorun yönlendirmesi aileye bu durumun ameliyatla düzelebileceğine dair oluyor. İnterseks bebekler cinsel gelişim kusurları olarak tanımlanıyor. Bebeğin hayatını tehlikeye sokan durumlarda mutlaka ameliyat olması gerekiyor. Kuşkulu genital yapıyı biz sağlık çalışanları arasında hermafrodit ya da çift cinsiyetli olarak tanımlıyoruz. Bu ifadelerin kullanılması hasta yakınları için travmatik oluyor genellikle. Cinsiyetin belirsizliği, aile ve yakınlarını stres, korku ve endişeli bir bekleyiş içine sokuyor. Ameliyat konusunda da büyük kararsızlık yaşıyorlar. Eğer ailenin bebek konusunda beklentisi erkek çocuk üzerine ise ve bebek kız görünümlü ise bu daha da travmatik oluyor.

“Tıp camiası bu durumun bir an önce çözülmesi gereken psikososyal ve medikal bir sorun olarak görüyor. Ameliyat kararı bir kurul tarafından veriliyor, ilk önce bebeğin anatomik yapısı, cinsel gelişimi, hormonları ve tıbbi diğer durumlar göz önüne alınarak yapılıyor, tabii bir de ailenin isteği de göz önünde tutuluyor. Psikiyatri bu kurulda var ama benim gözlemlediğime göre, onlarda bu konuya diğer tıp branşlarından farklı bakmıyorlar, bir hastalık, aykırılık olarak görülüyor,

ileride çocuğun bu durumu öğrenince onun ne isteyeceği düşünülmediği, artık çocuk istese de istemese de bu durumu kabulleniyor.

“Bize çok küçükken ameliyat olmuş artık büyümüş 12-14 yaşına gelmiş çocuklar bazı onarım ameliyatı için geliyorlar, çekingen ürkek içine kapalı, özgüvenden yoksun çocuklarla karşılaşıyoruz. Ayrıca bir de çocuğa erkek cinsel organı yapmak tıbbi açıdan daha kolay, kız cinsel organı çok uzun süren bir ameliyat ve tedavi gerektiriyor, sonrasında çok sık komplikasyon olabiliyor. Çocuk cerrahları bu çocuklara diğer hasta çocuklar gibi bakıyorlar, onlardan ayırmıyorlar, bence sorununun cerrahların ve diğer sağlık çalışanlarının çoğunda homofobik, transfobik bir bakışın mevcut olması. İlk önce bunu aşmak gerekli diye düşünüyorum. Ortalama bizim hastaneye iki ayda bir bebek geliyor, genelde yeni doğan bebekler çok geliyor, önceden ameliyat olmuş, fakat tamamlama veya kontrol için aynı bebekler bir iki ay gibi aralıklarla geliyorlar.”

Hatay Barosu'ndan Avukat Neşe Öztürk, 18 yaş altı **intersekslerin dava süreçlerini** anlatıyor: <http://www.kaosgldergi.com/sayi.php?id=157>

İnterseks müvekkiller sizi nasıl buluyor, bu dosyalara baktığınızı nereden öğreniyorlar?

Şu ana kadar hep eş, dost, çevre faktörüyle buldular. Müvekkillerim ifşadan korktuğu için dosyanın giz-

li kalmasını istiyorlar. “İfşa olmak” büyük bir korku yaratıyor. Hukukî açıdan çekinilecek hiçbir şey yok, aksine insan haklarını kullanıyorlar ama müvekkilin istekleri doğrultusunda genel olarak gizli bir dosya hazırlıyoruz.

İnterseks müvekkiller size kimlik değiştirme talebiyle mi geliyorlar?

Hayır, bana geldiklerinde belli bir tıbbî süreç yaşanmış oluyor. Medeni Kanun 40. Maddede, 18 yaş ve üzeri için bir düzenleme var o da isteğe bağlı. Kanunda tıbbî gerekçelerden ve zorunlu müdahalelerden bahsetmiyor. Benim şimdiye kadar çalıştığım müvekkillerim bundan rahatsızdı ve tıbbî zorunluluk hâline gelmişti. O yüzden 18 yaş altındaki interseks müvekkillerimde önce ruh sağlığı alanında bir süreç kaydediliyor. Ardından sürece bağlı olarak operasyon kararı alınıyor. Dosya bana geldiğinde, tamamlanmak üzere gelmiş oluyor yani. Tıbbî süreç tamamlanmış, kişi karar vermiş, buna yönelik fiil başlamış ama hukuk ayağında bir problem çıkması muhtemel; çünkü düzenleme 18 yaş ve üzeri için. Biz, düzenlemenin olmadığı yerde hâkimin kararın lehimize olması için çabalıyoruz. Yasal düzenleme olmadığı için ne olacağı belli olmuyor. Her mahkeme her dosya için farklı yollar izleyebiliyor.

Zorunlu tıbbî müdahale dediğiniz şeyler neler?

Şöyle, aynı anda yoğun bir şekilde salgılanan östrojen ve testosteron hormonu bedensel olarak kaldırılması kolay bir şey değil. Bedeni yoran aynı zamanda bunu bilmeyen biri için zorlayıcı oluyor. Bana gelen müvekkillerin çoğu, interseks olduklarını ergenlik döneminde fark ediyorlar. Bu da çok zorlayıcı bir şey olabiliyor, daha önce farkında oldukları bir şey değil; çevrelerindeki interseks olmayan çocuklardan daha farklı bir hormonal dönem geçiriyorlar. Bedensel ve psikolojik olarak, kişinin bunu kaldıramadığı noktada zorunlu tıbbî müdahale devreye giriyor.

Bunun için bir standart operasyon düzenlemesi getirmek de çok zor çünkü her dosya kendi içinde farklı özellikler taşıyor. Her dosya için, hukukî ve tıbbî alanda uzmanların olduğu için belki bir etik kurul olsa mesela her durum için öznelleşmeyi sağlar ve avantaja çevirebileceğimiz bir yerde durabilir. Yoksa üç kişi için yararlı olan bir uygulama sekizinci kişide büyük deformasyona sebebiyet verebilir.

Zorunlu tıbbî müdahaleden muzdarib interseks müvekkilleriniz oldu mu... Bebekken geçirdiği operasyondan rahatsız bir interseks hastaneye dava açabiliyor mu?

Hiç karşılaşmadım ama burada ailenin tutumu gerçekten çok önemli. Mesela bazı aileler çocuğunun

karar hakkını gözeterek doğumundan büyük operasyonları değil küçük müdahaleleri kabul ediyor. Küçük müdahaleler de özellikle bebeğin problemleri sebebiyle oluyor. Bebek idrarını yapamıyor mesela, aile korkuyla hastaneye gidiyor; interseks olduğu anlaşılıyor. Aile eğer bilgisi yoksa doktorun takdirine güvenerek inisiyatifi doktora veriyor ama araştırırsa ve çocuğun kararını gözetiyorsa büyük operasyonlara izin vermiyor. Bu tamamen aile ve hastanedeki uzmanlar arasında ya karara ya ön karara bağlanan bir durum oluyor. Operasyonlara yönelik maddi ve manevi zararlı olduğunuzu düşünüyorsanız bununla ilgili dava açabiliyorsunuz.

LGBTI+

İNTERSEKSLERİN MÜCADELESİNE NASIL DESTEK OLABİLİRSİNİZ?

Görünür şekilde interseks olmanın hâlâ oldukça zor olduğu günümüzde, intersekslerin mücadelesine destek olabilmeniz için işte birkaç tavsiye...

1. Bununla ilgili konuşun!

Bilgi eksikliği, intersekslerin karşılaştıkları ayrımcılık ve insan hakkı ihlallerinin en önemli sebeplerinden biridir. Bilgiyi yayarak interseks kişilerin varlığını ve karşı karşıya kaldıkları insan hakkı ihlallerini duyura-

bilir, böylece toplumun interseksler için daha kucaklayıcı ve güvenli hale gelmesine katkı sunabilirsiniz. Buna intersekslerin varlığını ve meselelerini yaşamın ve politikanın her alanında görünür hale getirmek de dâhildir.

2. İnterseks insanlar için güvenli alan yaratın!

Örgütünüzde, iş yerinizde, arkadaşlarınız ya da aileniz arasında interseks bireyler olabilir, görünür olabilmeleri için onlara güvenli bir alan sağlamanız hayati önemdedir. Bu kişiler henüz açılmak için güvende hissetmeyebilirler. Bazen interseksler bile interseks olduklarını henüz bilmiyor olabilirler. Her interseks, kuir (queer) olmayabilir. LGBT olsalar da olmasalar da, interseks bireylerin kendi kimlikleri ile rahat edebilecekleri alanlar sağlayabildiğinizden emin olun.

3. “İ” harfini çalışmalarınıza entegre edin!

Çalışma arkadaşlarınızı, örgüt üyelerinizi ve ağınıza, intersekslerin insan hakları konusunda bilgilendirin. İlk adım olarak, interseks aktivistlerine size eğitim ya da tavsiye verip veremeyeceklerini sorun. Bu sayede intersekslerin sorunlarını, interseks örgütlerinin karşılaştıkları zorlukları ve ülkenizde intersekslerin durumunu iyileştirmek için neler yapabileceğinizi daha iyi öğrenebilirsiniz. Malta Deklarasyonu (2013) ile formü-

le edilen talepler Avrupa ve dünyadaki interseks insan hakları savunucularının temel talepleridir.

4. İnterseks haklarını savunurken intersekslerle birlikte olun!

İnterseks örgütleri ile birlikte çalışın ve yeni müttefikler bulmalarına yardımcı olun. İnterseks insan hakları örgütleri, intersekslerin karşılaştıkları hak ihlalleri ile ilgili en güncel bilgiyi alabilmek için başvurulabilecek en iyi iletişim noktalarıdır. İntersekslere ya da örgütlerine hangi stratejileri uyguladıklarını ve hedeflerine ulaşmaları için nasıl yardım edebileceğinizi sorun.

5. LGBT aktivistleri için tavsiyeler

Lütfen interseks bireylerin ihtiyaçlarının LGBT ihtiyaçlarından farklı olacağını göz önünde bulundurun. Girişiminizin sonuçlarını ve intersekslerin sorunlarını anladığınızdan emin olmadan harekete geçmeyin. “İnterseks haklarını savunurken intersekslerle birlikte olun”, bu basit kuralı her zaman hatırlayın.

<https://kaosgl.org/sayfa.php?id=24285>

ÜÇÜNCÜ ULUSLARARASI İTERSEKS FORUMU BİLDİRGESİ

2013'te Malta'da toplanan Üçüncü Uluslararası İnterseks Forumunda dünyanın her bölgesinden 30 interseks örgütünün temsilcisi olan 34 aktivist bir araya geldi. Katılımcılar forum sonunda bir bildirge yayınladılar. Talepler...

1. İnterseks kişilere yönelik yasal yollarla ya da başka yöntemlerle gerçekleştirilen genital operasyonlar, psikolojik ya da diğer "normalleştirici"

tıbbi müdahalelerin sonlandırılması. İntersekslerin bedensel bütünlükleri, fiziksel özerklikleri ve cinsel kimliklerini kendilerinin tanımlaması üzerinde etkili olacak kararları verebilmeleri için güçlendirilmeleri.

2. Pre-implantasyon genetik tanı, doğum öncesi röntgen ve tedavinin yanı sıra fetüsün interseks olduğunun anlaşıldığı durumlarda seçici kürtaj uygulamalarının sonlandırılması.
3. İnterseks kişilerin ve çocukların katlinin son bulması.
4. İntersekslerin istem dışı kısırlaştırmalarına son verilmesi.
5. Tıbbi kaynaklar, protokoller ve Dünya Sağlık Örgütü'nün Uluslararası Hastalıklar Sınıflandırılması gibi sınıflandırmalarda cinsiyet özelliklerindeki varyasyonların hastalık tanımından çıkarılması.
6. İnterseks çocukları nüfusa kız ya da erkek olarak kaydettirirken, onların da, tıpkı diğer insanlar gibi, kendilerini farklı bir cinsiyet ya da cinsiyet kimliğiyle tanımlayabileceklerinin bilincinde olunması.
7. Kişilerin talep etmeleri halinde cinsiyet kimliği ya da cinsiyet sınıflandırmalarının basit idari süreçlerle düzeltilebilmesinin sağlanması. Bütün yetişkinler ve akli eren çocuklar, kadın (K), erkek (E) ya

da çoklu seçenekler arasında seçim yapabilmeli. Gelecekte, ırk ve din için olduğu gibi, cinsiyet ya da cinsiyet kimliği doğum belgeleri ya da nüfus belgelerinde kategori olarak yer almamalı.

8. İnterseks konusu ve interseks insanların haklarıyla ilgili toplumda farkındalık yaratılması.
9. İnterseksler, aileleri ve yakınları için destekleyici, güvenli ve cesaretlendirici ortamların yaratılması ve yaygınlaştırılması.
10. İnterseks kişilerin kendi tıbbi kayıtları ve geçmişleriyle ilgili tam bilgiye erişim hakkının temin edilmesi.
11. İntersekslerin sağlıklı bir yaşam sürmelerinde özel bir rolü olan bütün uzmanların ve sağlık çalışanlarının yeterli eğitimlerden geçerek nitelikli hizmet vermelerinin sağlanması.
12. İnterseks kişilere geçmişte yapılan haksızlıkların ve yol açılan acıların gereğince kabul edilmesi, gereken telafi ve onarımın sunulması, adalete erişim ve hakikat hakkının sağlanması.
13. İntersekslere yönelik ayrımcılık karşıtı yasanın diğer ayrımcılık türlerine ek olarak hazırlanması ve çoklu ayrımcılığa karşı koruma sağlanması.
14. İnterseks kişilerin, evlenme ve aile kurma hakkı da

dahil olmak üzere, insan haklarının ve yurttaşlık haklarının hayata geçirilmesi.

15. İnterseks kişilerin yasal olarak tanınan cinsiyetleri doğrultusunda her seviyede spor müsabakalarına katılımının sağlanması. İnterseks oldukları için aşağılanan ya da madalyaları geri alınan sporculara tazminat verilmesi ve derecelerinin iade edilmesi.
16. İnterseks olma durumunun tıbbileştirilmesi ve damgalanmasının ciddi travma ve akıl sağlığı sorunlarına yol açığının kabul edilmesi.
17. İnterseks kişilerin bedensel bütünlükleri ve mutlulukları gözetilerek, -talepleri doğrultusunda- kendilerine, ailelerine ve/veya bakımlarını üstlenen kişilere yaşam boyu, patolojize etmeyen bağımsız psikososyal destek ve akran desteğinin sağlanması.

Forum yukarıdaki talepler doğrultusunda:

- a- Uluslararası, bölgesel ve ulusal insan hakları kurumlarını, çalışmalarında interseks insanların sorunlarını dikkate almaya ve bu sorunların görünürlüğüne katkıda bulunmaya,
- b- Hükümetleri, İnterseks Forum'un ortaya koyduğu sorunları dikkate almaya ve interseks temsilcileri

ve örgütleriyle işbirliği halinde gereken çözümleri üretmeye,

- c- Basın kuruluşlarını interseks bireylerin dokunulmazlık hakkına ve haysiyetlerine saygı göstermeye, medyada doğru ve etik temsillerini sağlamaya,
- d- Fon kuruluşlarını, interseks örgütleriyle ilişkilene ve görünürlük mücadelelerini desteklemeye, kapasite ve bilgilerini arttırmaya ve intersekslerin insan hakları mücadelesini tanımaya,
- e- İnsan hakları örgütlerini, işbirliği ruhuyla ve interseks konularını başka amaçlar için araçsallaştırmadan, interseks örgütleriyle köprüler kurmaya ve karşılıklı desteğin temellerini oluşturmaya çağırıyor.

<https://kaosgl.org/sayfa.php?id=17815>

İNTERSEKS DURUMLARLA İLGİLİ GENETİK VE TIBBİ TERİMLER

İnterseks, biyolojik veya fiziksel olarak tamamen erkek veya kadın cinsel karakteri göstermemek anlamına gelir. 30'un üstündeki seksüel gelişim farklılıklarından birisine sahip olmak buna neden olarak gösterilebilir.

Açıklık getirmek adına, interseks veya seksüel gelişim farklılıkları kişinin biyolojik ve/veya görünümünü (fenotip) belirtirken, cinsiyet ve cinsel yönelim (kişinin ilgi duyduğu) bunlardan bağımsızdır.

İnterseks durumlarından bahsedildiğinde en çok karşımıza çıkan bazı genetik ve tıbbi terimlerin anlamlarına gelirsek...

Kromozom: Hücre çekirdeğinin içinde yer alan ve genetik materyalin (DNA) içinde bulunduğu yapıdır. İnsan hücrelerinde 46 kromozom bulunur. Bunların 44'ü somatik, kalan 2'si ise cinsiyet kromozomudur.

Cinsiyet kromozomu: Cinsiyet özelliklerini belirleyen genetik bilgiyi taşıyan kromozomlardır. İnsanda X ve Y olarak bulunur. Kadında 46XX erkekte ise 46XY şeklinde görülür.

Karyotip: Bir hücredeki kromozomların özdeş çift kromozomlar halinde eşlendikten sonra belli bir düzene göre sıralanmasıdır. Herkesin kromozom sayısı, şekli ve büyüklüğü onun karyotipini ifade eder.

Genotip: Canlıların DNA'sındaki (genler) genetik bilgidir. Canlı bireylerin karakterlerini oluşturur.

Fenotip: Ya da Dışyapı, genetik (genotip) ve çevresel etkenlerin yarattığı özelliklerin canlının dış görünüşündeki yansıması.

Enzim: Kataliz yapan yani kimyasal tepkimelerin hızını artıran biyomoleküllerdir. Enzimlerin olmaması demek vücutta birçok kimyasal tepkimenin ya çok yavaş ya da hiç yapılamaması anlamına gelir.

Hormon: Antik Yunanca'da uyarmak anlamına gelen, salgı bezlerinden kana karışarak vücuttaki kimyasal birçok olayı düzenleyen biyomoleküllerdir.

Genitalya: Üreme organlarını tanımlayan, gonatlar, yardımcı bezleri ve dış yapıların tamamına verilen isim.

Dış genitalya: Kadın genital sisteminde, vajen *dış ve iç dudakları*, vajen girişı, hymen, klitoris, idrar deliği ve anüsü içine alan organlar bütünüdür.

İç genitalya: Kadın genital sisteminde, vajina, *üretra*, fallop *tüpleri*, serviks (rahimağzı), rahim ve yumurtalıkları içine alan organlar bütünüdür.

Gonad: Memelilerde üreme hücrelerini oluşturan anatomik yapılardır. Kadınlarda over erkeklerde ise testis olarak evrimleşmiştir.

LGBTİ'NİN İ'Sİ:

İTERSEKS OKUMA LİSTESİ

LGBTİ'nin İ'si için, cinsiyet hallerinden biri olan interseks durumu ile interseks kişilerin deneyimlerine, mücadelelerine ve taleplerine ilişkin bir okuma listesi hazırladık...

İşte kaosGL.org'dan derlediğimiz okuma listesi...

<https://kaosgl.org/sayfa.php?id=26125>

Kaos GL Dergisinin "İnterseks" sayısı

<https://www.kaosgldergi.com/sayi.php?id=157>

Takip edebileceğiniz interseks adresler...

<https://intersexualshalala.wordpress.com/>

<https://intersekssturkiye.tumblr.com/>

<https://www.facebook.com/intersekssturkiye/>

Fotoğraf: Gözde Demirbilek / Kaos GL, İstanbul LGBTİ+ Onur Yürüyüşü, 2018

**İTERSEKSLER
VARDIR**

Kaos GL Derneği

PK 12 Tunus PTT Kavaklıdere - Ankara

Telefon: +90 312 230 0358

Faks: +90 312 230 6277

E-posta: bilgi@kaosglderneği.org

www.kaosgl.org